

Rektor

Dato
08.05.2014

Til: Dekanmøtet

Fra: Rektor

Signatur: LTS

Implementering av totalkostnadsmodell (TDI) og leiestedsmodell - status mai 2014

Hensikten med dette notatet er å gi en kort oppdatering av status for arbeidet med innføring av totalkostnadsmodell (TDI¹ modellen, inkludert leiestedsmodell), og peke på utfordringer som krever lederoppmerksomhet.

Høsten 2013 fikk alle ledergruppene informasjon om TDI/leiested og planer for innføring i 2014. For å minimere utfordringene med implementering, ble det i januar nedsatt en liten prosjektgruppe i fellesadministrasjonen som sammen med 3 pilotinstitutter² har arbeidet med implementering og identifisert og løst problemer løpende. Pilotene og prosjektgruppen har hatt månedlige samlinger for å utveksle erfaringer og drøfte felles problemstillinger. Pilotfasen avsluttes 15.5 og alle fakulteter/institutter er invitert til ny opplæringsdag (22.5 og 26.5) der hensikten er å formidle læring fra pilotfasen slik at alle enhetene kan komme i gang med implementering. Det vil arrangeres workshops etter behov i høstsemesteret for å sikre smidig implementering og utveksling av erfaringer.

Målet for NTNU er at alle fakulteter og Vitenskapsmuseet skal være i stand til å ta i bruk TDI/leiestedsmodell fullt ut fra og med 1.1.2015.³

Implementeringen av TDI og leiestedsmodell krever lederoppmerksomhet for å sikre hensiktsmessige og helhetlige løsninger som holder transaksjonskostnadene og administrativt merarbeid på et minimum. En betydelig del av kostnadene for drift av forskningsinfrastruktur finansieres fra rammebevilgningen, og dette skal gjøre forskningsinfrastruktur tilgjengelig for internfinansiert utdannings- og forskningsaktivitet. Ledere må stimulere til god utnyttelse av tilgjengelige forskningsinfrastrukturer, blant annet ved å forhindre unødvendige barrierer for bruk av leiesteder som i stor grad internfinansieres enten de brukes eller ikke.

I det følgende beskrives problemstillinger som dekaner og instituttledere må være spesielt oppmerksomme på.

¹ TDI er navnet på den nasjonale totalkostnadsmodellen, Forkortelsen står for Tid, Direkte og Indirekte (kostnader).

² Institutt for elektronikk og teleteknikk (IET), IME, Institutt for sirkulasjon og bildediagnostikk (ISB), DMF og Institutt for konstruksjonsteknikk, IVT.

³ Kunnskapsdepartementet vil ifølge tildelingsbrevet for 2014, vurdere å gjøre TDI modellen (som inkluderer leiested) obligatorisk fra 2015.

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
7491 Trondheim	E-post: postmottak@adm.ntnu.no	Hovedbygget Høgskoleringen 1	+ 47 73 59 80 11	Lise T. Sagdahl
	http://www.ntnu.no/administrasjon	Gløshaugen	Telefaks + 47 73 59 80 90	Tlf: + 47 73598025

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandleren ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

1. Synliggjøring av totale kostnader - kommunikasjonsutfordringen

Ledere på alle nivå må kommunisere hensikten med TDI modellen og leiested tydelig.

Innføring av totalkostnadsmodell, herunder leiested, handler om at *eksterne bidragsyttere - så langt det er mulig - skal dekke større deler av kostnadene i BOA-prosjektene, inkludert kostnader til fornyelse og videreutvikling av forskningsinfrastruktur.*

TDI modellen er et verktøy for UoH sektoren for å synliggjøre totale kostnader i BOA prosjektene. I bidragsprosjekter vil institusjonens (eventuelle) egenfinansiering blir synliggjort som en inntekt i prosjektet sammen med eksterne bidrag.

Motivasjonen for innføring av leiested er at Forskningsrådet har endret politikk til å finansiere prosjektenes kostnader for *bruk av forskningsinfrastruktur*⁴. Direkte finansiering av nytt utstyr begrenses til «Nasjonal infrastruktur»⁵. Prising av leiested er derfor helt avgjørende for å hente finansiering til fornying av infrastruktur og en mulighet for å øke dekningsbidraget i prosjektene for dem som ikke tidligere har synliggjort slike kostnader.

Synliggjøring av kostnader i prosjektene medfører i seg selv *ikke økte kostnader*, men er en mulighet til å få dekket større deler av kostnader som vi allerede har, og en måte å synliggjøre NTNUs reelle egeninnsats.

2. Leiested - prisberegning

Ledere må sikre at leiestedene ikke prises for lavt.

Fastsettelse av *kapasitet* for leiestedet, dvs. antall timer vi fordeler kostnader på, er helt avgjørende for prisen. Vurdering av kapasitet krever skjønnsmessige vurderinger som kan være utfordrende, spesielt for fagmiljø som har betydelig oppdragsvirksomhet og der markedshensyn spiller inn. For leiested med hovedsakelig bidragsfinansiert og internfinansiert virksomhet, bør prisene primært baseres på *totale faktiske kostnader og faktisk/forventet bruk* av leiestedet. Hvis kapasiteten settes betydelig høyere en faktisk bruk av leiestedet, innebærer det lavere priser og NTNU tar kostnader for ubenyttet tid. *Slike avgjørelser er et lederansvar og skal begrunnes.*⁶

Pilotene konstaterer at det er en utfordring å anslå omfang av aktivitet på leiesteder. Registrering av bruk vil være et viktig første skritt for å skaffe informasjon om bruk som kan hjelpe ved neste prisjustering. Registrering kan gjøres med enkel logging eller med mer avanserte bookingsystemer.⁷

3. Budsjettering av nye prosjekter

⁴ Behov for bruk av infrastruktur i prosjektene begrunnes faglig.

⁵ http://www.forskningsradet.no/prognett-infrastruktur/Nasjonal_strategi_for_forskningsinfrastruktur/1253976355703

⁶ Ulike hensyn er drøftet i leiestedsrapporten.

⁷ På sikt kan det være hensiktsmessig at NTNU går til anskaffelse av et felles system for administrasjon av forskningsinfrastruktur/leiesteder, men et slikt system må ses i sammenheng med økonomisystemene. En kravspesifikasjon og anbudsprosess vil være tidkrevende og vi har derfor valgt å vente til leiestedene er etablert.

Ledere må sikre at nye maler for budsjettering av søknader tas i bruk ved alle enheter.

For å lette søknadsskriving og budsjettering av nye prosjekter i tråd med TDI modellen, er det utviklet *nye felles maler* som inneholder en automatisert beregning av indirekte kostnader iht. til TDI modellen⁸. Det er lagt stor vekt på brukervennlighet og prosjektøkonomene har fått opplæring.

Målet er at disse NTNU malene til enhver tid skal være så gode at vi unngår egenutvikling som svekker kvaliteten og medfører merarbeid. Det er viktig at brukerne til enhver tid benytter siste versjon og gir tilbakemeldinger om eventuelle svakheter. Oppdateringer vil da komme alle til gode.

4. Egenfinansiering med TDI**Ledere må være oppmerksom på at egeninnsatsen i bidragsprosjekter vil kunne øke ved innføring av TDI modellen. Eventuelle konsekvenser av endringen må vurderes ved hvert fakultet.**

Når totale kostnader synliggjøres i prosjekter og tidligere skjult egenfinansiering blir synlig, vil omfanget av NTNUs egenfinansiering øke i prosjekter der ekstern bidragsyter ikke kan/vil dekke totale kostnader⁹.

Fakultetene må selv vurdere spørsmål som:

- Hvilke prinsipper benyttes for fastsettelse av egenfinansiering?
- Hvem garanterer for egenfinansiering? Hvilke fullmakter har prosjektleder?
- Vil høyere egenfinansiering få utilsiktede konsekvenser i interne fordelingsmodeller?

Fakultetene har i dag valgt ulike fordelingsmodeller og ulike løsninger for å håndtere egenfinansiering. Innføring av TDI/leiested vil derfor kunne få ulike utslag. Prosjektgruppen og pilotgruppen bidrar gjerne om fakultetene har behov for hjelp til å vurdere spørsmålene og finne løsninger.

5. Leiestedsøkonomi**Det er et lederansvar å minimere transaksjonskostnader, merarbeid for forskere og barrierer for bruk av forskningsinfrastruktur. Ledere må ta ansvar for strategiske beslutninger knyttet til drift, investeringer og utvikling av forskningsinfrastruktur.**

Leiesteder skal opprettes som egne kostnadssteder (K-sted) under institutter eller fakulteter. Leiesteder kan eies av flere institutter, men må ha et vertsinstitutt. *Inntektene* fra BOA føres på leiestedet ved å benytte funksjonaliteten for timeregistrering i Maconomy. Det anbefales at *kun kostnader som enkelt kan knyttes til*

⁸ Malene finnes her: <https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Beregne+kostnader+i+forskningsprosjekt>

⁹ Gjelder både indirekte kostnader og leiestedskostnader

leiestedets drift, føres på leiestedet.¹⁰ Eier av leistedene må likevel ha en oversikt over alle kostnadselementene i prisberegningen for å dokumentere og oppdatere priser. Pilotene har utviklet maler som kan benyttes.

5.1 Pengestrømmer og fakturering

Finansieringen av forskningsinfrastruktur gjøres på ulike måter på enhetene. De fleste har en basisfinansiering i tillegg til inntekter fra BOA prosjekter og andre prosjekter som i dag faktureres for bruk. Når leiesteder opprettes, er det viktig å sette eier av leiestedet (fakultet/institutt) i stand til å drive leiestedet forsvarlig og slik at forskningsinfrastrukturen utnyttes godt og oppgraderes. Det må også utarbeides regler for tilgang og avklares hvem som skal faktureres for hvilke tjenester.

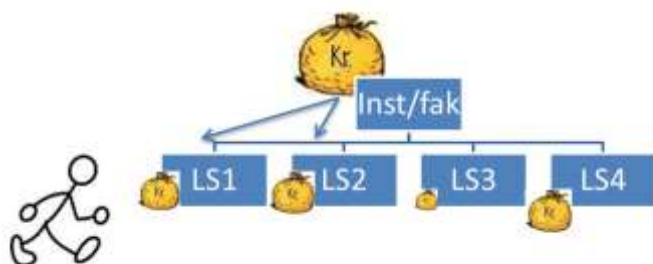
Vi anbefaler følgende håndtering av pengestrømmer og fakturering i ulike prosjekter:

5.1.1 Internfinansierte prosjekter

For å minimere transaksjonskostnadene og unngå at pris blir en barriere for aktivitet, anbefaler vi for intern bruk av leiested (all aktivitet som ikke er BOA) at

- Eier av leiested finansierer intern bruk av leiested ved å basisfinansiere leiestedet
- Interne brukere *som skal ha tilgang*, kan da benytte leiestedet *på eiers regning*
- Timer registreres på enkleste måte for å holde oversikt over total intern aktivitet. Timer kan registreres på ulike aktiviteter eller prosjektnummer (utdanning, forskning, ulike prosjekter)

Figur 1 viser et eksempel med 4 leiesteder (LS1-LS4) under et fakultet/institutt. Fakultet/institutt basisfinansierer leistedene (etter behov) og interne brukere får tilgang til leiestedet på eiers regning og uten fakturering. *Bruk av leiested har en pris, men eier betaler for intern bruk.* Fordelen er at dette er et kjent system som krever lite administrasjon utover registrering av timer for bruk av leiested.

Figur 1: Internfinansierte prosjekter som benytter leiested. Ingen fakturering av brukere. Eier dekker kostnad.

¹⁰ Areal- og teknikerkostnader belastes som regel fakultet eller institutt og en mer detaljert oppdeling er mulig, men gir liten merverdi. Avskrivninger for bygg vitenskapelig utstyr er kostnader som per i dag ikke føres ned på enhetene, men som finnes i anleggsregisteret. Kostnader til «Felles driftsmidler» er enkelt å føre på leiestedet.

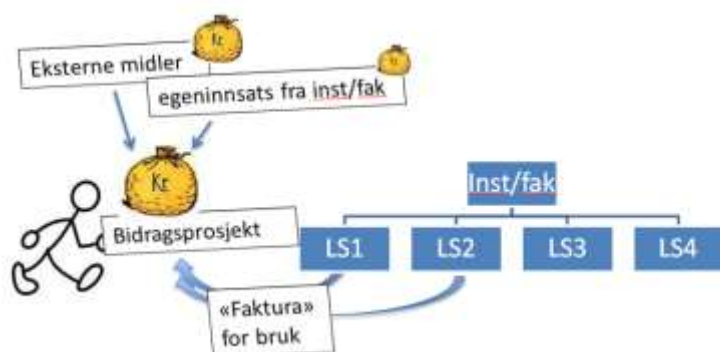
Brukere fra andre enheter *kan* etter avtale faktureres for bruk. Alternativt kan enhetene inngå avtale om tilgang til hverandres leiesteder uten fakturering (NB: dette er kun tillatt internt for NTNU, ikke mellom NTNU og eksterne som SINTEF).¹¹

5.1.2 Bidragsfinansierte prosjekter

For å sikre helhetlig vurdering av total egenfinansiering i bidragsprosjekter og korrekt håndtering i tråd med KDs regelverk, anbefaler vi (jf. figur 2):

- Leiestedskostnader legges inn i budsjettet for bidragsprosjekter.
- Leiestedene fakturerer bidragsprosjektet for totale leiestedskostnader, (dvs. leiestedspris multiplisert med timer) (belastes i Maconomy)
- Bidragsprosjektet fordeler kostnadene på partnerne iht. kontrakten og NTNUs egeninnsats belastes fakultet/institutt

Merk at NTNUs egeninnsats alltid må gå via bidragsprosjektet. Egeninnsats i form av gratis tilgang til leiestedet medfører at vi skjuler kostnader og det er ikke akseptabelt iht. KDs regler.

Figur 2: Bidragsfinansierte prosjekter som benytter leiested. Prosjektet belastes for all bruk via Maconomy.

5.1.3 Oppdragsfinansierte prosjekter

Oppdrag håndteres som bidragsprosjekter, men *uten* egeninnsats. Alle leiestedskostnader *skal* belastes den eksterne oppdragsgiver.

Se vedlegg 1 for informasjon om arbeidet med forbedring av rutiner og systemer.

¹¹ Merk at når Maconomy åpnes for interne prosjekter, vil det være mulig å håndtere eksterne og interne prosjekter likt og belaste for all bruk på samme måte. Da bør fakultet/institutt finansiere de interne prosjektenes leiestedsbehov slik at prosjektene blir i stand til å betale for leiestedstjenester. Midler (deler av «pengesekken» i figur 1) flyttes da fra leiested til bruker, og leiested får inntekter fra bruker.

Spørsmål til diskusjon:*Til punkt 1-3:*

- Hvordan når vi alle prosjektledere med informasjon om TDI modellen og hjelp til å ta i bruk modellen? Er obligatoriske kurs («sertifisering») for prosjektledere en vei å gå for å få til realistisk budsjettering i tråd med totalkostnadsmodellen, eller tar fakultetene selv ansvar for opplæring?

Til punkt 4:

- Vil TDI modellen påvirke fakultetets fordelingsmodell og praksis knyttet til egeninnsats? Er det i så fall satt i gang tiltak for å forberede innføring?

Til punkt 5:

- Hvilke synspunkter har dere på forslaget om kun å fakturere BOA prosjekter for leiestedsbruk?

Vedlegg 1.**Informasjon om forbedring av rutiner og systemer**

Det er gjort et betydelig arbeid i økonomiavdelingen for å forbedre systemer og rutiner før implementering av TDI modellen.

Leiested skal opprettes i Maconomy. Leiestedskostnader belastes BOA prosjektene automatisk i Maconomy. Det arbeides nå med et nytt oppsette av Maconomy for å fjerne noen av de begrensninger som dagens oppsett har. Resultatet skal bli et bedre prosjektstyringsverktøy og det skal bli mulig å belaste interne prosjekter på samme måte som BOA. Endringen vil gjøre det mulig å bruke Maconomy til å holde oversikt over *all* aktivitet på leiestedet. Inntil Maconomy er klargjort, vil fakturering til interne prosjekter skje etter dagens rutine for «Intern handel». Dette er en tungvint rutine som innebærer manuelt arbeid og som vil generere transaksjonskostnader. Det er derfor viktig å *minimere omfanget av internfakturering* og ha klare avtaler med brukere/enheter som likevel skal faktureres, jf. 5.1.1.

Det arbeides også med forbedring av NTNUs anleggsregister og rutiner slik at nye data (innkjøp) som legges inn får nødvendig kvalitet. Fakultetene vil i løpet av høsten bli bedt om å oppdatere informasjonen i anleggsregisteret for utstyrsenheter over en nærmere angitt verdi. Fakultetene vil da ha god kjennskap til sine utstyrsoversikter fra arbeidet med avskrivningskostnader per leiested.

Det utvikles også rutiner for kassasjon og salg av utstyr. Felles løsninger for merking av utstyr vil også vurderes.